

Dimecres de foc, fum

Milers de voluntaris d'arreu del país han dedicat moltes hores en els darrers dies a lluitar contra el foc. Moltes poblacions s'han trobat soles, amb les flames a la porta de casa.

RICARD CUGAT

Són prop de les deu del matí. A la carretera que va de Balsareny a Súria un grup d'hommes, la majoria voluntaris, treballen contra les flames que comencen a mossegar, desafiant, l'asfalt de la carretera. Estan sols i la majoria no han dormit. És dimecres, el tercer dia que el nord del Bages i bona part del Berguedà veuen com l'onada de foc transforma el verd forestal en esquelètiques extensions de tronc i cendra. Els bombers estan lluny —no n'hi ha prou—, tots saben que no vindran, i ja han après a lluitar sols. L'objectiu és aconseguir que les flames no travessin la calçada. Dos camions cisterna de Parcs i Jardins de l'Ajuntament de Barcelona aporten l'aigua necessària però no suficient per aturar el foc. La resta d'instruments són branques d'arbres sacsejades d'esma per voluntaris espontanis o algun membre de les Agrupacions de Defensa Forestal, que és l'única presència organitzada visible.

Les flames enfilen pi darrera pi, a una velocitat vertiginosa, fent espetegar les branques de la soca a la copa. Quan una llengua de foc arriba al costat de la carretera una alenada de calor obliga els voluntaris a retirar-se mentre sota els seus peus la terra crepita. Els alcaldes de Balsareny i de Sallent s'han trobat en aquest revolt del camí cap a Súria. Són l'única autoritat real i efectiva de la lluita contra l'incendi, donant ordres o apagant foc, però a primera línia, lluny del despatx consistorial, capitanejant els grups de veïns que s'han mobilitzat.

La sensació d'impotència és cada cop més evident. Per aquest punt el foc no travessa la carretera, s'atura, però la carretera és molt llarga, i les flames la salten pocs centenars de metres més endavant, sense topar amb cap resistència humana, ni per terra ni per aire. El foc és invencible, però la moral dels qui el combaten no afluixa. Només una rereguarda tan sòlida com la que s'ha muntat permet resistir hores i hores al front. Baix als pobles, els ajuntaments s'han convertit en el quarter de la rereguarda i en els caps i casals de la mobilització popular. A l'Ajuntament de Navàs hi ha reunits permanentment un grup de seguiment de l'incendi, capitanejat per l'arquitecte municipal. Sobre la taula té un mapa de la comarca on hi ha senyalitzats

Voluntari apagant el foc prop de Puig-reig. En moltes comarques la lluita contra el foc s'ha fet cos a cos.

endra

els diferents fronts oberts amb agulles de cap vermelles. Són els focus. Davant de les vermelles, hi ha enfrontades agulles verdes, els bombers, i blaves, els grups de voluntaris, que recorren el mapa. A mesura que va arribant la informació, les agulles es van movent, com si fos un joc de sobretaula.

Mentre a dalt es decideix l'estratègia per combatre el foc, a baix, a la porta de l'ajuntament, s'han desplegat enormes taules on es fan entrepans a ritme industrial. És el centre d'aprovisionament del front. D'allà surt la llet, l'aigua, el suc de taronja, la fruita i els entrepans que ajuden a aguantar drets els que són a primera línia. L'Ajuntament s'ha convertit en el motor de la defensa. És l'únic poder real i útil. La resta de poders són massa lluny per ser efectius. L'alcalde de Sallent, Jordi Moltó, ha baixat del front per informar-se a l'ajuntament de Navàs de la situació. En el seu poble avui no hi ha foc, i té tots els seus voluntaris en diverses zones de la comarca i els seus dotze bombers a la zona de la Torre de Can Roca.

Allà, els bombers de Sallent esperen ordres. Les notícies són que el front podria acostar-se i l'alcalde es presenta a la zona, per coordinar-los sobre el terreny. Per la ràdio del camió Pegaso vermell se senten les converses entre els diferents grups de bombers. El nerviosisme va en augment perquè el foc, en lloc de minvar, també va en augment. Els diàlegs reflecteixen la preocupació: "Hem de fer foc perquè quan arribi, estigui cremat". És una proposta de contrafoc, que els bombers rebutgen. "Ens l'hem de jugar, hem de fotre foc. Jo ho he perdut tot i no em dona la gana d'esperar més. S'ha de parar aquí, no tenim més solució". És un dels voluntaris. El dia abans el foc havia cremat les seves terres. Finalment s'evita el que hagués estat un error. El vent ha canviat de direcció, com ha fet capritxosament durant tot el dia.

No hi ha cap moment per reposar. Els missatges que surten per la ràdio del cotxe de bombers tenen a partir de primera hora de la tarda uns decibels més de preocupació i dramatisme. "Tinc foc per dalt i per baix! Estic a Santa Susanna!". El grup abandona el seu lloc de vigilància i es dirigeix de nou cap al nord, per reforçar els equips. La carretera de Balsareny a Súria ja crema a banda i banda i les flames es dirigeixen cap a Navàs. És l'hora crítica. Els dos fronts estan només a cinc quilòmetres d'unir-se. La consigna ja és més tràgica: "Si hi ha alguna casa la defenseu, però el bosc deixeu-lo cremar". La frase no és d'un espontani, sinó d'un responsable del cos de bombers, connectat directament amb Bellaterra. De tant en tant,

L'incendi a Castellnou. Els voluntaris van a apagar el foc amb branques. Mentrestant la policia estatal s'ho mira.

arriba el soroll somort del motor d'algun hidroavió. Se sent però no es veu. "Ahir fins i tot el vam veure, però va passar de llarg". És el tercer dia de l'incendi i ningú espera que es faci res que les seves mans no puguin fer.

Cap a les quatre de la tarda, el foc s'acosta sense que res l'aturi cap el Mujal, un poble de poques cases que pertany al municipi de Navàs. La columna de Sallent, alertada per ràdio, hi arriba quan el foc ja és visible a poc més de mig quilòmetre. El poble només està defensat pels seus habitants i per dues dotzenes de voluntaris i voluntàries. Tot el poble està dempeus i el clima és de setge. Amb mànegues, els veïns reguen els palls i els solars propers a les cases. Altres, amb galledes mullen els horts. L'aire fa olor de fatalitat. Les llengües de foc devoren l'última pineda que hi ha abans d'arribar al poble. Alguns pagesos, amb el tractor, aixequen els camps de rostoll que separen la pineda del poble. D'altres ja han fet la bossa amb allò més imprescindible i ténen el vehicle a la sortida del poble, encarat cap a l'únic camí per on es pot sortir. Com més properes es veuen les flames, més augmenta el nerviosisme. El foc ja ha arribat a una granja dels afores del poble. Les flames passen fregant-la, però la casa se salva. De lluny se senten els crits de l'aviram, excitat per la calor i el soroll de l'incendi. Però el Mujal ja està rodejat. La salvació aquesta vegada va venir del cel. Un hidroavió, com si fos un bombardier, va liquidar els gruixos més importants de flames i va deixar l'enemic esmorteït.

A les nou de la nit, amb el foc ja pràcticament apagat, l'alcalde de Sallent va tocar retirada als seus. No sabien però que de nit el foc del Mujal es revifaria i encara donaria més guerra. Però encara s'imaginaven menys que a les tres de la matinada del dijous, tornarien a trobar-se amb el foc a les portes de Sallent. I que aquesta vegada l'haurien d'aturar amb tres-centes persones. Només altra vegada.

Pere Martí